

ZAHTJEV ZA SANKCIONIRANJE PORTALA NAROD.HR OD STRANE VIJEĆA ZA ELEKTRONIČKE MEDIJE

Poštovani_e,

mi, dolje potpisane organizacije civilnog društva, obraćamo se Vijeću za elektroničke medije (u daljnjem tekstu: VEM) s ciljem traženja hitnih mjera prema portalu Narod.hr zbog kontinuiranog kršenja pravnog okvira Republike Hrvatske koji se odnosi na zabranu diskriminacije i poticanje mržnje.

Pravna podloga

Na temelju **Ustava Republike Hrvatske, Zakona o elektroničkim medijima, Zakona o suzbijanju diskriminacije**, te u skladu s odredbama međunarodnih pravnih instrumenata koje je Hrvatska ratificirala, tražimo od VEM-a da ispuni svoje zakonske obveze i sankcionira navedeni portal. Konkretno, prema članku 14. st.2. Zakona o elektroničkim medijima, zabranjeno je poticanje mržnje, širenje diskriminacije i objavljivanje sadržaja koji ugrožava ljudska prava i dostojanstvo bilo koje skupine građana, uključujući LGBTIQ+ osobe.

Ključni nalazi provedenih analiza

- Pravna analiza** (autorica: odvjetnica Zrinka Bojanić) nedvojbeno ukazuje da portal Narod.hr sustavno krši navedene zakonske odredbe objavljivanjem sadržaja koji:
 - Šire stereotipe (npr. o LGBTIQ+ osobama kao prijetnji za djecu),
 - Potiču netrpeljivost (npr. optužbe o indoktrinaciji i "jednoumlju"),
 - Stvaraju atmosferu straha (npr. opisi "pohoda ljevičara" na djecu), su diskriminatorni prema hrvatskom pravnom okviru.
- Analiza ankete** provedene među LGBTIQ+ osobama pokazuje da medijski sadržaji portala imaju značajan negativan utjecaj na LGBTIQ+ zajednicu, što potvrđuju kvantitativni i kvalitativni podaci ankete:
 - > 90% ispitanih smatra da medijsko izvještavanje portala Narod.hr negativno utječe na LGBTIQ+ zajednicu.
 - 74% osjeća povećanu osobnu nesigurnost i strah kao rezultat izvještavanja Narod.hr-a.
 - > 90% ispitanih vjeruje da izvještavanje portala direktno povećava diskriminaciju prema LGBTIQ+ osobama.
 - 70% ispitanih izjavilo je da ih je sadržaj "vrlo jako" ili "jako" uznemirio, što ukazuje na ozbiljan emocionalni utjecaj članaka
 - > 89% vjeruje da portal Narod.hr svojim izvještavanjem aktivno potiče mržnju prema LGBTIQ+ zajednici
 - 22,8% ispitanih doživjelo je homofobiju ili transfobiju kao posljedicu izvještavanja portala Narod.hr, što pokazuje stvarnu opasnost takvog sadržaja jer potiče diskriminaciju i netrpeljivost prema LGBTIQ+ osobama, prelazeći iz virtualnog prostora u svakodnevni život.

Naši zahtjevi

Unatoč brojnim prijavama članka portala Narod.hr, VEM nije poduzeo mjere kojima bi se spriječilo diskriminatorno izvještavanje. Takvo postupanje ostavlja prostor za daljnje kršenje zakona i nepovjerenje prema institucijama. Stoga zahtijevamo:

1. Sankcioniranje diskriminatornog i mrzilačkog sadržaja

- **Zahtijevamo da VEM pokrene postupak protiv portala Narod.hr zbog objavljivanja sadržaja koji:**
 - Krše članak 14. stavak 2. Zakona o elektroničkim medijima, zabranjujući širenje mržnje ili diskriminacije prema spolnoj orijentaciji, rodnom identitetu i izražavanju.
 - Narušavaju ljudsko dostojanstvo, suprotno člancima 11., 15., i 21. st.4. Zakona o elektroničkim medijima.
 - Potiču diskriminaciju i stigmatizaciju, čime krše članak 3. i članak 4. Zakona o suzbijanju diskriminacije.

2. Transparentno obrazloženje odluka VEM-a

- **Tražimo objavu detaljnih obrazloženja za odbijanje prijave vezanih uz sadržaje portala Narod.hr, uključujući:**
 - Pojedinačna obrazloženja za svaku prijavljenu objavu, umjesto grupnog odgovora na više prijave, kako bi se osigurala transparentnost u odlučivanju.
 - Zakonske osnove na koje se VEM pozvao prilikom donošenja odluka.
 - Analizu svakog prijavljenog članka u kontekstu zakonskih odredbi.
 - Javno objavljivanje objašnjenja odluka.

3. Sveobuhvatno razmatranje zakonskih odredbi

- **Zahtijevamo da VEM primijeni sveobuhvatno razmatranje zakonskih odredbi o govoru mržnje i diskriminaciji kako bi obuhvatio i:**
 - Indirektnu diskriminaciju kroz senzacionalističko izvještavanje koje perpetuira stereotipe.
 - Pogodovanje društvenoj stigmatizaciji manjinskih skupina kroz negativne prikaze LGBTIQ+ zajednice.

4. Provedba sankcija

Zahtijevamo izricanje sankcija portalu Narod.hr zbog:

- Kršenja zakonskih odredbi navedenih u Zakonu o elektroničkim medijima, uključujući zabranu širenja mržnje i diskriminacije te obvezu poštivanja ljudskog dostojanstva.
- Ponavljanja obrazaca diskriminatornog izvještavanja koji negativno utječu na društvenu percepciju, sigurnost i dostojanstvo LGBTIQ+ zajednice.

Osim postojećih mjera, tražimo uvođenje sljedećih sankcija:

Oduzimanje prava na financiranje iz Fonda za pluralizam medija

Portalima koji objavljuju sadržaje koji potiču mržnju ili diskriminaciju treba trajno ili privremeno oduzeti pravo na financijska sredstva iz Fonda za pluralizam medija.

- Takva odluka mora biti popraćena transparentnim obrazloženjem koje jasno navodi povrede zakona i njihove posljedice.
- Ovim mjerama šalje se jasna poruka da se javna sredstva ne smiju koristiti za podržavanje medija koji narušavaju temeljna ljudska prava i društvenu koheziju.

Financijsko sankcioniranje prekršaja

Predlažemo razmatranje uvođenja dodatnih financijskih kazni proporcionalnih težini prekršaja, čime bi se osigurala:

- Financijska odgovornost medija za štetu uzrokovanu diskriminatornim sadržajem.
- Prevencija budućih kršenja zakona kroz stvaranje jasnih ekonomskih posljedica za takvo djelovanje.

Uvjetovanje financiranja pridržavanjem etičkih standarda

Tražimo da se sredstva iz Fonda za pluralizam medija dodjeljuju isključivo medijima koji zadovoljavaju sljedeće uvjete:

- Pokazuju jasno opredjeljenje za poštivanje zakona i etičkih standarda u izvještavanju.
- Aktivno primjenjuju smjernice za odgovorno izvještavanje, što bi trebalo biti redovito praćeno i ocijenjeno od strane VEM-a.

5. Osiguranje dosljedne prakse sankcioniranja

- Tražimo da VEM uskladi svoje odluke sa stavovima Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova i Novinarskog vijeća časti, koji su već prepoznali diskriminatornu prirodu sadržaja portala Narod.hr.

6. Uvođenje preventivnih mehanizama

- **Zahtijevamo da VEM, u suradnji s civilnim društvom, razvije mehanizme za prepoznavanje i prevenciju diskriminatornog sadržaja, uključujući:**
 - Proaktivno praćenje sadržaja portala poznatih po širenju netrpeljivosti.
 - Izradu smjernica za medije o izvještavanju o manjinskim skupinama.

7. Zaštita prava i sigurnosti pogođenih osoba

- **Zahtijevamo od VEM-a da:**
 - Uvaži utjecaj negativnog izvještavanja na sigurnost i mentalno zdravlje LGBTIQ+ osoba i zajednice, kako je utvrđeno u rezultatima ankete.
 - Prioritizira sankcioniranje medijskih sadržaja koji doprinose društvenoj stigmatizaciji i diskriminaciji.

- Osigura odgovorno izvještavanje medija u skladu s najboljim praksama i zakonskim okvirom.

Ovim zahtjevima želimo naglasiti važnost djelovanja VEM-a u zaštiti osnovnih ljudskih prava i osiguravanju odgovornog medijskog izvještavanja. Odgovornost VEM-a kao regulatornog tijela ključna je u sprečavanju daljnje diskriminacije i zaštiti društvenog poretka temeljenog na ravnopravnosti i poštivanju ljudskog dostojanstva.

U prilogu dostavljamo:

- Pravnu analizu: Narod.hr - diskriminacija ili sloboda izražavanja
- Analizu ankete o utjecaju medijskih sadržaja portala Narod.hr na LGBTIQ+ zajednicu

Zahtjev supotpisuju:

1. Centar za građanske inicijative Poreč
2. kolektIRV | Za prava trans, interpolnih i rodno varijantnih osoba
3. Status M
4. Udruga za ljudska prava i građansku participaciju Pariter
5. Udruga Zelena Istra
6. Za Pravo LGBTIQ+ osoba
7. Udruga Dugine obitelji
8. SOS Rijeka - centar za nenasilje i ljudska prava
9. Documenta – Centar za suočavanje s prošlošću
10. DKolektiv-organizacija za društveni razvoj
11. Udruga ZUM
12. Ženska soba
13. Lezbijska organizacija Rijeka "LORI"
14. CROL - Udruga za medijski aktivizam
15. Prostor rodne i medijske kulture "K-zona"
16. Mreža mladih Hrvatske
17. Volonterski centar Istra
18. Inicijativa Neurodivergent Nights
19. Centar za podršku i razvoj civilnog društva "DELFIN"
20. Udruga "Delta"
21. Centar za mirovne studije
22. Roditelji u akciji - Roda
23. U Dobroj Vjeri
24. Le Zbor

25. Iskorak
26. Udruga Sofija
27. Politiscope
28. Kuća ljudskih prava Zagreb
29. Centar za ženske studije
30. Udruga "HERA" Križevci - za zaštitu i promicanje ljudskih prava
31. Kvir Inicijativa Aut
32. Grof Darkula - aktivistička platforma

U Zagrebu, 5.12.2024.